

JB2900 1 Fordypningsoppgave

Kandidat 152

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
i Informasjon	Dokument	Ikke vurdert	Lever
1 Besvarelse	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever
2 Evt. vedlegg	Filopplasting	Manuell poengsum	Ikke lever
3 Evt. vedlegg	Filopplasting	Manuell poengsum	Ikke lever
4 Evt. vedlegg	Filopplasting	Manuell poengsum	Ikke lever

JB2900 1 Fordypningsoppgave

Emnekode	JB2900	PDF opprettet	02.06.2017 12:22
Vurderingsform	JB2900	Opprettet av	Yan Hoffmann
Starttidspunkt:	26.05.2017 18:00	Antall sider	43
Sluttidspunkt:	02.06.2017 12:00	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201706230000	Skriv ut automatisk rettede	Nei

Seksjon 1

1 OPPGAVE

Besvarelse

Last opp besvarelsen din her:

Last opp filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	17119461_cand-6139408_17117467
Filtype	pdf
Filstørrelse	554.186 KB
Opplastingstid	02.06.2017 08:09:40

Neste side
Besvarelse vedlagt

KRISERAMMEDE AFRIKAS HORN

**Den norske mediedekningen av tørke- og sultkatastrofen på Afrikas horn i
2011 og 2017 i fem norske aviser**

Kandidatnummer: 152

JB2900 Tverrfaglig fordypningsoppgave

Bachelor i journalistikk

Juni 2017

Sammendrag

Afrikas horn består av Somalia, Eritrea, Etiopia og Djibouti, og ligger i nordøstlige Afrika. Område er et geografisk definert område, men blir ofte referert til som spenningsfylt konfliktområde. I 2011 opplevde Afrikas horn og omegn, the Greater Horn of Africa, igjen en langvarig tørkekatastrofe som medførte hungersnød. Området opplevde en lignende krise i 1984/85. Denne fordypningsoppgaven ønsker å avdekke hvordan fem norske aviser, i papirutgaven, dekte sult- og tørkekatastrofen i 2011, som medførte hungersnød. I tillegg ønsker oppgaven å avdekke hvordan mediedekningen er nå, i 2017, men det som FN varsler kan bli den største humanitære krisen siden andre verdenskrig. Den metodiske tilnærmingen i oppgaven er en komparativ analyse som blir analysert med en kombinasjon av kvantitativ innholdsanalyse og en kvalitativ analyse. Oppgavens hovedfunn er at deknningen av sultkatastrofer og andre lignende kriser, som varer over lengre tid får minst dekning. Konflikter av en viss størrelse, spesielt hvis det er vestlige aktører på banen, får mest dekning. Dette fokuset fører til at det helhetlige bilde av humanitære katastrofer, for eksempel hungersnøden i 2011, ikke blir tilstrekkelig dekket i avisene.

Innholdsfortegnelse:

1.0. Innledning	s.3
1.1. Valg av tema	s.3
1.2. Problemstilling	s.3
1.3. Disposisjon	s.4
1.4. Tidligere forskning	s.4
2.0. Det historiske bakteppet	s.5
2.1. Koloniale forhold	s.5
2.2. Uavhengighet	s.6
2.3. Afrikas horn	s.6
<i>Somalia</i>	s.7
<i>Eritrea og Etiopia</i>	s.8
<i>Djibouti</i>	s.9
2.4. Interstatlige- og intrastatlige konflikter	s.9
2.5. Terrorisme	s.10
3.0. Teori	s.11
3.1. Utenriksjournalistikk	s.11
3.2. Hungersnød	s.12
3.3. Tørke og vannmangel	s.12
3.4. Flykninger, internt fordrevne og klimaflyktninger	s.13
4.0. Metode	s.14
4.1. Utvalg	s.14
4.2. Kvantitativ analyse	s.15
4.3. Valg av enheter	s.15
4.4. Kvalitativ analyse	s.15
4.5. Triangulering	s.16
4.6. Komparativ analyse	s.16
5.0. Kvantitativ analyse	s.17
5.1. Kvantitative funn	s.17
6.0. Kvalitativ analyse	s.19
6.1. Kvalitative funn, 2011	s.19
<i>Tema</i>	s.20
<i>Lengde og sjanger</i>	s.21
<i>Kildeutvalg</i>	s.22
<i>Bildebruk</i>	s.23
<i>Historie og bakgrunn</i>	s.23
6.2. Kvalitative funn, 2017	s.24
<i>Tema</i>	s.25
<i>Lengde og sjanger</i>	s.27
<i>Kildeutvalg</i>	s.28
<i>Bildebruk</i>	s.29
<i>Historie og bakgrunn</i>	s.29
6.3. Komparativ analyse	s.30
<i>Likheter</i>	s.30
<i>Ulikheter</i>	s.31
7.0. Konklusjon	s.30
8.0. Appendiks	s.34
Litteraturliste	

Kapittel 1.0 – Innledning

I denne oppgaven skal jeg dokumentere hvordan Afrikas horn, som omfatter landene Etiopia, Eritrea, Djibouti og Somalia, står overfor det De forente nasjoner (FN) mener kan bli den største humanitære katastrofen siden andre verdenskrig. Over 20 millioner mennesker bor i de tørkerammede områdene, som inkluderer over fire millioner flyktninger. I tillegg til vannmangel og en utbredt sultkatastrofe, er område preget av konflikt og økonomisk ustabilitet.

260.000 mennesker døde i 2011 på grunn av tørkekatastrofen i samme område rundt Afrikas horn, spesielt hard rammet var da Somalia, Etiopia og Eritrea. FN frykter at denne krisen som det samme området nå står ovenfor skal utvikle seg å koste enda flere liv enn i 2011. Katastrofen på Afrikas horn fikk ikke oppmerksomhet fra media før bistandsorganisasjoner varslet om hungersnød, og regnes som den verste katastrofen på 60 år. I år er det varslet om den verste humanitære krisen siden andre verdenskrig, på Afrikas horn, og igjen får krisen lite oppmerksomhet. Så langt i år, 23.mai, er det skrevet 32 artikler, notiser og/eller kronikker om Afrikas horn, og 15 om tørken som har pågått i tre år i samme område.

1.1 – Valg av tema

Bakgrunnen for temaet for denne oppgaven er hentet fra framstillingen av tørke- og sultkatastrofen som nå pågår på Afrikas horn, og da spesielt den kritiske situasjonen i Somalia. I tillegg foregår en lignende krise i flere av nabolandene, og spesielt hardt rammet er Jemen og Sør-Sudan. Dessuten er området i en årrekke vært et konfliktrammet, klimautsatt, og økonomisk ustabilt område uten et fungerende politisk system som trår til når krisen rammer. Derfor ønsker jeg å se på hvordan den norske media, sett ut i fra fem norske aviser, har fremstilt dette område de siste seks årene, fra 2011 til i dag. Dessuten se på hvordan framstillingen av tørke- og sultkatastrofen som herjet dette område i 2011, og hvordan det eventuelt har forandret seg i nyhetsbildet i dag.

1.2 – Problemstilling

Ideen for oppgaven kom fra Leger uten grenser sin årlige liste over ti glemte kriser¹, hvor jeg i utgangspunktet hadde planlagt å skrive om globale kriser i Øst-Afrika. Ettersom jeg begynte å gjøre grundig research, fokuserte jeg min oppgave på hvordan media dekte hungersnøden på

¹ "Verdens glemte kriser" (2016)

Afrikas horn i 2011, og hvordan den pågående sult- og tørkekatastrofen på Afrikas horn nå blir presentert i den norske media. Ut ifra dette kom jeg fram til følgende problemstilling:

Hvordan var mediedekningen i 2011 av sult- og tørkekatastrofen på Afrikas horn, som utviklet seg til å bli hungersnød?

Hvordan er mediedekningen, av det FN har varslet kan bli den største humanitære katastrofen siden andre verdenskrig, på Afrikas horn i dag?

1.3 - Disposisjon

Formålet med denne fordypningsoppgaven er todelt. Den første delen kommer til å handle om det historiske bakteppe til Afrikas horn, for å gi leseren et bredere innsyn i hvorfor Afrikas horn er rammet av krise igjen. I tillegg vil jeg legge fram hvordan media dekker globale kriser, i dette tilfellet sult- og tørkekatastrofe på Afrikas horn, som er geografisk langt unna.

Den andre delen tar for seg omfanget av dekningen; hvor mange artikler er skrevet om problematikken? Hvilke kilder blir brukt? Hva slags type artikler er skrevet? Hva vektlegges, og hva nevnes sjeldent, eller aldri? Denne komparative analysen tar utgangspunktet i 20 selvvalgte artikler som er skrevet i 2011 og 2017 for å utrede en kvalitativ undersøkelse med færre variabler. I tillegg til en kvantitativ undersøkelse for å vise det faktiske antallet artikler skrevet, og det faktiske antallet hver enkel avis har skrevet.

1.4 - Tidligere forskning

Det finnes lite forskning som tar for seg spesifikt mediedekningen av tørke- og sultkatastrofen i 2011 på Afrikas horn. I 2015 ble det skrevet en masteroppgave i journalistikk, *Dekningen av humanitære kriser* av Gita Simonsen, som tar for seg hvordan fem norske aviser dekker humanitære kriser. Det var her jeg hentet ideen om å konsentrere meg om fem norske aviser og hvilke fem aviser (Simonsen 2015 s.18), samtidig har jeg hentet flere av kildene mine fra denne masteroppgaven. I tillegg har jeg funnet kilder fra blant annet en annen masteroppgave i journalistikk, *Verden på norsk*, som tar for seg kildebruken i tre norsk papiravisers utenriksjournalistikk (Fevik 2011). Utover det finnes det så klart en del forskning på regionen, Øst-Afrika, og på hver av de fire landene som er Afrikas horn. Men lite som tar for seg akkurat den norske mediedekningen av sult- og tørkekatastrofen i 2011, og påfallende den som pågår nå.

Det meste av bakgrunnsinformasjon om Afrikas horn er hentet fra *The Horn of Africa*², som handler om interne og eksterne konflikter på Afrikas horn, samt sikkerhetsspørsmålet, og internasjonal bistand og aktører. I tillegg har jeg brukt flere forskningsartikler som tar for seg tematikken rundt Afrikas horn

Jeg vil her i tillegg nevne at jeg i research-fasen fikk stor nytte fra to bacheloroppgaver³ som tar for seg nyhetsdekningen i Sverige av hungersnøden i 2011.

Kapittel 2.0 - Det historiske bakteppet

I et hefte fra Kirkens Nødhjelp (1996)⁴ beskrives Afrikas horn som: "n av verdens største gravlunder. Her har flere mennesker de siste 30 årene mistet livet i krig og hungersnød enn noe annet sted på det afrikanske kontinentet." (Kirkens Nødhjelp 1996 s.3). Etter hungersnøden i 2011, politisk uro, terroristgruppa al-Shabaab i Somalia, lange tørkeperioder, vann- og matmangel, og over 900,000 underernærte barn bare i Somalia, er sitatet like aktuelt i dag som det var for 20 år siden.

2.1 - Koloniale forhold

De fleste afrikanske land var på et tidspunkt kolonier til europeiske stormakter, og landene på Afrikas horn hadde en særdeles geografisk viktighet, både med tanke på Rødehavet og Adenbukta, men også strategisk viktig var åpningen av Suezkanalen⁵ (Borchgrevink, 2004 s. 563).

"[...] England, Italia og Frankrike etablerte sine interesseområder langs denne kysten i løpet av siste halvdel av det nittende århundre. Italia tok Eritrea og Italiensk Somaliland (den sørlige "armen" av Somalia), Frankrike tok Djibouti, mens England sikret seg Sudan og Britisk Somaliland (den nordre armen av Somalia)." (Borchgrevink 2004 s. 563).

Etiopia ble aldri kolonisert, men dens yttergrenser er etablert fra kolonialisering i Afrika.

"For til tross for at landet har en lang historie som statsdannelse, var det på sett og vis ikke avgrenset [...] Etiopia før siste halvdel av det nittende århundret var ikke først og fremst noen territoriell enhet,

² red. Redie Bereketeab

³ "*Hungerns Ansikte*" (2011), "*Torka och svält på 61 minuter*" (2012)

⁴ *Sultens horn: rikt på tradisjoner, rikt på ressurser, hvorfor står sultkatastrofene i kø på Afrikas horn?*

⁵ Suezkanalen ble åpnet i 1869

men forstås bedre som et kjerneområde i høylandet som var både politisk og kulturell tett integrert, omgitt av områder som var langt svakere knyttet til det etiopiske riket.” (Borchgrevink 2004 s. 566).

Etableringen av de europeiske koloniene medførte entydige geografiske grenser som opprettet det moderne statssystemet Etiopia.

2.2 - Uavhengighet

Etter koloniseringen har Afrikas horn vært hardt preget av en rekke intra- og mellomstatlige konflikter og kriger,

“[...] from the late 1950s to the present, the region has experienced several devastating inter-state wars, including the Ethiopian-Somali wars (1964, 1977-78, 2006-9), the Kenyan-Somali war (1963) [...] and the Ethiopian-Eritrean border war (1998-2000).” (Mengisteab 2013 s.26).

Somalia fikk sin uavhengighet i 1960, og ble da gjenforent som et land⁶. Eritrea fikk sin uavhengighet først i 1993, og var fram til Sør-Sudan ble selvstendig, den eneste nye staten i Afrika etter avkoloniseringen.

“Under andre verdenskrig ble territoriet okkupert av England, som forvaltet det fram til 1952, da FN besluttet at det skulle inngå i en føderasjon med Etiopia. Denne føderasjonen varte fram til 1962, da Haile Selassie annekterte Eritrea og innlemmet det i det etiopiske keiserriket.” (Borchgrevink 2004 s.569).

Djibouti ble selvstendig fra Frankrike i 1977 (Abdallah 2008 s.272).

2.3 - Afrikas horn

I denne delen av oppgaven kommer jeg til å legge fram det historiske bakteppet til Afrikas horn, fra kolonisering til uavhengighet, til borgerkrig og tørkeperioder. Dette er viktig for å gi denne oppgaven en helhet, og på best mulig måte gi en bredere forståelse av denne regionen. Derimot, er ikke dette kapittelet om historien til Afrikas horn komplett, men trekker fram viktig bakgrunnsinformasjon som er nødvendig.

⁶ Tidligere italienske Somaliland og britiske Somaliland.

Somalia

En faktor som skiller Somalia fra resten av Afrika er blant annet at det er det eneste landet i Afrika som har: “[...] en tilnærmet etnisk ensartet befolkning [...] også det landet som har opplevd det mest totale tilfellet av statsammenbrudd.” (Borchgrevink 2004 s.563), som verden har sett i moderne tid. Etter uavhengigheten, skulle Somalia bli et forent land, gjennom den samme kulturelle arven ble det på 1960-tallet enighet om en praksis med:

“ [...] å dele president- og statsministervervet mellom nord og sør og en felles visjon om et forent “Stor-Somalia” som også skulle omfatte områder med somalisk befolkning i Etiopia, Kenya og Djibouti. Gjennom denne perioden støttet den somaliske staten seg i stor grad på klansystemet [...]” (Borchgrevink 2004 s.563).

I 1969 kom Siad Barre til makten gjennom et militærkupp. I 1977 tapte Somalia krigen om landområder mot Etiopia, som hadde blant annet fått hjelp av Somalias tidligere støttespiller Sovjetunionen til å slå tilbake invasjonen. Etter det militære nederlaget mot Etiopia, fikk Somalia også:

“[...] et stort flyktningproblem å hanskens med ettersom store grupper somaliere flyktet fra Etiopia. Nød- og flyktninghjelp ble nå en viktig del av Somalias økonomi. [...] Tørke og hungersnød utover 1980-tallet forsterket både omfanget og betydningen av den internasjonale bistanden.” (Borchgrevink 2004 s.564).

For regimet var bistanden et viktig middel for å opprettholde kontroll, men mange av klanene var veldig misfornøyde med denne fordelingen av midlene. Dette førte til at en rekke opposisjonsgrupper ble opprettet, som fikk støtte fra Etiopia, og til slutt hadde regime med Barre i spissen kun kontroll over hovedstaden Mogadishu. I 1991 rømte Barre og hæren hans Mogadishu, og inn kom en rekke fraksjonerte opposisjonsgrupper bestående av klanledere (2004). Dette medførte en ny borgerkrig; “[...] mellom en serie av ulike geriljagrupper som utover i tiåret skulle inngå i stadig nye allianser. Krigføringen ødela mye av landets landbruksproduksjon og hungersnød preget perioden i 1992-93.” (2004).

Mot slutten av 1992 kom internasjonale styrker på banen⁷, for å sikre at matvarehjelpen kom fram og ikke ble kapret av de stridene gruppene i borgerkrigen. Dette mislyktes de med, og kom stadig i konfliktens hete, i tillegg klarte de ikke å innlede et godt

⁷ Først USA, deretter under FN-kommando.

forhold med lokalbefolkningen. “FN-kontingenten mislyktes også i å opprette ro og administrativ orden [...]” (2004). I 1995 trakk FN-troppene seg ut. I denne perioden flyktet mange somaliere fra landet til blant annet nabolandene på Afrikas horn; Etiopia og Djibouti, Kenya men også videre til andre kontinenter. *Osman Farah, Mammo Muchie og Joakim Gundel*⁸ (2007) beskriver den tiden som fulgte etter diktaturets fall:

“[...] one of the most intriguing cases of social complexity stemming from clan-related political fragmentation, armed conflict, lawlessness and statelessness, and the impacts of the worldwide dispersal of Somalis who fled the Somali quagmire”. (Farah, Muchie og Gundel, 2007 s. 11).

Eritrea og Etiopia

Eritrea gikk fra å være en italiensk koloni til å bli føderert med Etiopia i 1952. Det tok derimot ti år før Eritrea ble: “[...] annektert som Etiopias fjortende provins. Utviklingen ble møtt med motstand fra enkelte eritreiske grupper, og den første eritreiske frigjøringsbevegelsen, Eritrean People’s Liberation Front (EPLF) ble etablert i 1961” (Smith-Simonsen 2014 s.178). I 1975 ble Tigray People’s Liberation Front (TPLF), en annen motstandsbevegelse, opprettet nord i Etiopia.

“Tigreanerne befolker høylandet på begge sider av den etiopisk-eritreiske grensen, og EPLF var klart dominert av nettopp denne folkegruppen. I starten var det stor grad av kontakt og samarbeid mellom EPLF og TPLF. De to organisasjonene hadde imidlertid ulike formål. EPLF kjempet for et selvstendig Eritrea, mens TPLF kjempet for å ta over makten i Etiopia. EPLF kjempet dermed en frigjøringskrig mens TPLF kjempet en borgerkrig.” (Smith-Simonsen 2014 s.178).

Dette førte til en splittelse mellom de to motstandsbevegelsene, i tillegg førte, “Regimene i Addis Abeba - først Haile Selassie, deretter Derg-regimet, [...] en brutal kamp mot de eritreiske frigjøringsbevegelsene.” (Borchgrevink 2004 s.570). Mot slutten av 1980-tallet kom derimot de to bevegelsene sammen igjen, og i 1991 klarte de å felle Mengistu-regime, også kalt Derg-regimet. “TPLFs leder Meles Zenawi ble siden president i Etiopia mens EPLFs leder Issayas Afwerki ble president i Eritrea.” (Smith-Simonsen 2014 s.178). Men TPLF og EPLF skulle ikke forbli fredelige bevegelser for alltid, og i 1998 oppstod nye splittelser.

⁸ “Introduction”. I: Abdulakadir Osman Farrah, Mammo Muchie and Joakim Gundel: *Somalia: Diaspora and State Reconstitution in the Horn of Africa*

Djibouti

Opprettelsen av et selvstendig Djibouti var sterkt preget av sitt opphav som en fransk koloni.

“The two ethnic groups that inhabit the country, the Afars that live in the north, west and southern parts of the territory and share the city of Djibouti with other ethnic groups, whereas the Issa-Somalis inhabit the southeastern parts and dominate the city of Djibouti.” (Abdallah 2008 s.269).

Det finnes lite forskning på urbefolkningen i Djibouti, både på grunn av hyppig innflytting fra innbyggere fra nabolandene samt politiske uvilje fra landets makt styre. (2014 s.269/70).

2.4 - Interstatlige- og intrastatlige konflikter

Ifølge *Redie Bereketeab* (2013), fra the Nordic Africa Institute, kan konfliktene som har herjet på Afrikas horn klassifiseres i to kategorier; interstatlige- og intrastatlige. Disse konfliktene har vært underbygget av:

“[...] historical, socio-economic and environmental issues [...] they have been compounded by intra-regional and international intervention. Ostensibly, such interventions have been driven by competing national interests and a multitude of factors - economic, political, security-related and strategic - linked to the war on terror and international alarm about piracy.” (Bereketeab 2013 s.3).

Dette har økt instabiliteten og usikkerheten som er i regionen i dag. Regionen er som kjent et strategisk attraktivt område for internasjonale aktører, både med tanke på naturressursene og den geografiske lokaliteten til blant annet Rødehavet, som er en av: “[...] the main shipping route for goods from the Middle East and the Far East to Europe and the Americas. (Sörenson 2008 s.8, referert i Bereketeab 2013 s.3).

De siste 50 årene har Afrikas horn vært preget av komplekse interstatlige- og intrastatlige konflikter, og disse konfliktene kan kategoriseres i tre underkategorier:

“[...] state-society; state-state; and society-society. While state-society conflicts relate to civil wars (communities with legitimate grievances challenge the state), state-state are conflicts between sovereign states. [...] society-society, concerns communal strife (intra-communal and inter-communal), under the shadow of the state.” (Bereketeab 2013 s.6).

Det alle disse tre konfliktene har til felles at den underbygde faktoren er staten. Ifølge Berekteab er det en rekke faktorer som ofte blir “most commonly referred to” når det kommer til konflikter på Afrikas horn:

“Livelihood-based resources [...] Culture [...] Politics [...] External intervention [...] Socio-economic [...] Lifestyle (peasantry, sedentary, pastoral, nomadic, highland, lowland) [...] Dysfunctional governance practices (absence democracy, accountability, transparency; tyranny; dictatorship [...] Underdevelopment.” (Berekteab 2013 s.7).

Disse faktorene, enten som en kombinasjon av et par av faktorene eller av alle, kan forklare konfliktene som har preget Afrikas horn. Den siste interstatlige krigen som ble utkjempet i regionen, var mellom Etiopia og Eritrea over grenseområder mellom 1998 og 2000, og mellom Etiopia og Somalia, senest mellom 2006 og 2009 (Mengisteab 2013 s.26). En siste bemerkelse er at de mest ødeleggende konfliktene, har vært intrastatlige konflikter, som kan grovt sett skilles i tre underkategorier, men det kan være vanskelig å skille de mellom hverandre.

“The first are inter-communal conflicts, which are fought among ethnic, clan and occupational groups (e.g. pastoralists vs. sedentary farmers). These conflicts are generally fought by communities over land, water and livestock [...] and are often provoked by resource scarcity, resulting from a rapidly deteriorating environment and fast-growing populations.” (Mengisteab 2013 s.26).

Den andre kategorien kan kjennetegnes som ensidige konflikter, hvor staten eller opprørs-/geriljagrupper utøver overgrep mot lokalbefolkningen som er ubevæpnet. Den siste kategorien, og kanskje den mest ødeleggende av de tre intra-statlige konfliktene utøvet i område; “[...] “civil wars” and chronic strife between the state and organized political groups, which are mostly ethnic- and region- based.” (2013).

2.5 - Terrorisme

Afrikas horn, har siden starten av 2000-tallet vært et utsatt område for terrorisme, samt “The Greater Horn of Africa”, som inkluderer landene Kenya, Sør-Sudan og Sudan, har opplevd jevnlig terrorangrep.

“[...] the region [...] has become one of the theatres of the global war on terror, driven principally by factors related to the collapse of the Somali state and the emergence of al-Shabaab, and the escalation of piracy off the Somali coast.” (Bereketeab 2013 s.3).

Kapittel 3.0 – Teori

I dette kapittelet skal jeg legge frem forholdene som har bidratt til tørke- og sultkatastrofen på Afrikas horn i 2011 og i 2017, og de tilknyttede landene; Sør-Sudan, og Jemen, hvor situasjonen er kritisk. Dessuten er det naturlig når man omtaler krisen på Afrikas horn, og nevne disse to landene som begge står overfor en klimakrise, politisk ustabilitet og borgerkrig. I tillegg legge frem teori om hvordan globale kriser på Afrikas horn blir fremstilt i media.

3.1 - Utenriksjournalistikk

*Sorenson*⁹ (1991) trekker fram mediedekningen av hungersnøden i Etiopia i 1983/84, og gir ytterligere en forklaring til hvorfor globale kriser på det afrikanske kontinentet ikke blir dekket av mediene.

“Although relief agencies had approached media throughout the previous year, urging them to publicize the impending disaster, there was little media interest in Africa and warnings of imminent starvation were ignored. Journalists were adamant in their conviction that, as one put it, ‘the Third World isn’t news and starving Africans aren’t news [...]’ (Sorenson 1991 s.224).

Et lignende fenomen kan ligge bak dekningen som foregikk i 2011 av sult- og tørkekatastrofen på Afrikas Horn, og det vi er vitne til i dag. Ifølge *Galtung og Ruge*¹⁰ (1965 referert i Sorenson 1991 s.225), blir:

“Distant events are made to seem important by their relation to the West and such events must be sensational and capable of capturing attention of viewers. [...] The more distant an event is, the less ambiguous it must be, requiring simplistic terms of explanation” (Sorenson 1991 s.225).

Disse karakteristikkenes av utenriksjournalistikk appellerer til hungersnøden i Etiopia, mener Sorenson (1991), og kan relateres til dekningen av sult- og tørkekatastrofen i 2011 og 2017.

⁹ “Mass media and discourse on famine in the Horn of Africa”

¹⁰ Johan Galtung og Mari Holmboe Ruge er norsk samfunnsforskere, kjent for å være først ute med å beskrive nyhetskriteriene.

“Kravet til nærhet i tid impliserer at nyheter først og fremst er basert på enkelthendelser, ikke langsiktige prosesser. Strukturelle trekk som sult, diskriminering eller forurensning taper i konkurranse med akutte ulykker og katastrofer. Media prioriterer såkalt punktbelysning framfor strukturbelysning” (Allern 1996, s.23, referert i Sæther 2007 s.28).

Dette gjelder spesielt for mediedekningen i 2011, hvor Norge opplevde terrorangrep med bombing av regjeringskvartalet og masse mordene på Utøya, den 22.juli 2011. Jeg ønsker å understreke dette, siden mediebildet endret seg i Norge etter dette, og naturlig nok preget denne hendelsen på hjemmebanen papiravisene utover høsten.

På 1980-tallet ble en rekke: “[...] avisartikler om utviklingsland i et yter- og mottakerperspektiv.” (Eide og Skare Orget 2009 s. 127), analysert av Odd Frank Vaage. Ut ifra analysen til Vaage kunne man konkludere med at: “I de artiklene som spesielt handlet om å yte og motta, ble “u-landene” eller folk der framstilt som mottakere i 85 prosent av tilfellene [...]” (2009). Dette synet på “de der nede” og i noen tilfeller hele nasjoner som passive; “[...] ute av stand til å gjøre noe med sine egne livsbetingelser.” (2009).

3.2 – Hungersnød

Hungersnød er et begrep som sjeldent er brukt, og for at hungersnød blir erklært i et land eller område er det visse stadier som må være møtt.

“It is declared after three specific criteria are met: when one in five households in a certain area face extreme food shortages; more than 30 percent of the population is acutely malnourished; and at least two people for every 10,000 die each day.” (Sengupta 22.02.2017).

I 2011 ble hungersnød erklært i Somalia, og eksperter omtaler situasjonen som nå pågår på Afrikas horn som en krise på vei til å bli hungersnød. En rekke medier har omtalt situasjonen som nå er på Afrikas horn, som et forvarsel på hungersnød.

3.3 - Tørke og vannmangel

Landene tilknyttet Afrikas horn: Eritrea, Somalia, Etiopia og Djibouti, mangler alle tilstrekkelig vannkilder.

“The Horn is vulnerable to climate change and recurring drought. This in turn accentuates poverty, food security and biodiversity loss. Historically, drought has been a constant feature in the Horn and rainfall records are a pointer to shorter drought cycle and lesser rains each year.” (Pai 2014 s.2).

I tillegg til pågående konflikter på Afrikas horn og i områdene rundt, har lengre tørkeperioder gjorde situasjonen kritisk. Allerede i februar i år erklærte FN at det var hungersnød i deler av krigsherjede Sør-Sudan, i tillegg varslet FN at Somalia og Jemen var nær en sultkatastrofe. Ifølge *Reliefweb*¹¹, som er en informasjonskilde om globale kriser og katastrofer underrettet OCHA¹², er menneskelige konflikter hovedgrunnen bak de verste “food shortages” katastrofene, men i tillegg fører tørkeperioder til en forverring.

“In 2016, many parts of the Horn of Africa saw two consecutive wet seasons with poor rainfall. For instance, much of southern Somalia received less than 40 percent of the usual rainfall in October through December [...] Some major crop-producing regions faced their driest calendar year since 1985. With forecasters calling for depressed rainfall in the upcoming March-May rainy season, farmers and livestock herders in the region will likely face more crop failures and starving livestock.” (Reliefweb 27.2.2017).

En årsak til tørken i Øst-Afrika er de svake forholdene til det globale fenomenet La Niña¹³ i Stillehavet i fjor. “La Niña shifts ocean temperatures and air pressures over the Pacific Ocean, with effects that ripple through weather patterns around the world.” (Reliefweb 27.2.2017). Et av disse stedene er Øst-Afrika, som har de siste tre årene opplevd unormalt lite nedbør. I april 2017 varslet direktøren for FAO¹⁴, José Graziano da Silva, at 20 millioner mennesker kommer til å dø av sult i løpet av de neste seks månedene i flere områder i Øst-Afrika; «[...] in South-Sudan, Somalia, north-eastern Nigeria and Yemen» (UN News 24.4.2017). Av de rammede menneskene i tørke områdene er over fire millioner flyktninger og internt fordrevne.

3.4 – Flyktninger, internt fordrevne og klimaflyktninger

Internt fordrevne er ikke definert som flyktninger siden dette er mennesker som ikke har krysset en landegrense. Ifølge FN er internt fordrevne: «[...] personer eller grupper som har

¹¹ “Food Shortages in the Greater Horn of Africa (27 Feb 2017)”

¹² FNs sentrale humanitære samordningsenhet

¹³ En tilstand med uvanlig lav overflatetemperatur i det sentrale og østlige Stillehavet nær ekvator. La Niña er motstykke til El Niña.

¹⁴ FNs organisasjon for ernæring og landbruk.

blitt tvunget til å forlate sitt hjemsted på grunn av væpnet konflikt, vold, brudd på menneskerettighetene eller naturkatastrofer» (FN 28.9.2016). På grensen mellom Somalia og Kenya ligger flyktingleiren Dadaab-leiren, hvor rundt 277,000 flyktninger fra Somalia må trolig igjen bli tvunget til å flykte. Leiren skal etter planene blir lagt ned i mai i år. I tillegg til internt fordrevne i regionen, og flyktninger som har forlatt Afrikas horn til nabolandene og videre ut i verden, varsles det nå om en økende mengde klimaflyktninger. Ifølge FN¹⁵ vil trolig: “[...] 200 millioner mennesker [...] flykte fra hjemmene sine på grunn av klimaendringer mot slutten av dette århundret.” (FN 23.3.2017). Det største problemet for mennesker som må flykte på grunn av naturkatastrofer, er at de ifølge Flyktningkonvensjonen, ikke har krav på internasjonal beskyttelse. En flyktning er definert som: “[...] en person som har flyktet fra sitt hjemland og med rette frykter for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en bestemt sosial gruppe.” (2017). FN bruker ikke begrepet klimaflyktninger, men bruker heller begrepet internt fordrevne for: “[...] mennesker som migrerer på grunn av miljø- og klimaendringer” (2017). “Dersom mennesker som er på flukt fra klimaendringer faktisk krysser en landegrense, får de status som *økonomiske migranter*, fordi de ikke omfattes av Flyktningkonvensjonen.” (2017).

Kapittel 4.0 – Metode

I denne oppgaven er det valgt en kombinasjon av kvantitativ innholdsanalyse og kvalitativ analyse for å styrke den komparative analyse mellom mediedekningen av sult- og tørkekatastrofen på Afrikas horn i 2011 og 2017.

4.1 – Utvalg

Ved å bruke A-tekst, som viser alle publiserte saker i norske aviser, har jeg gjort et utvidet søk med søkeordet Afrikas horn i papirutgaven av fem norske aviser, Aftenposten, Vårt land, Klassekampen, VG¹⁶ og Dagbladet, av de avisene er det i år skrevet 32 artikler og/eller notiser om Afrikas horn. I 2011 var det 323 artikler og/eller notiser skrevet om Afrikas horn. I tillegg har jeg gjort et utvidet søk i A-tekst med søkeordet sultkatastrofe i de samme avisene i den

¹⁵ “Klimaflyktninger”

¹⁶ Verdens Gang

samme perioden, og det samme med søkeordet tørkekatastrofe. Så langt i 2017, til og med 23. mai, er det skrevet til sammen 32 artikler og/eller notiser om Afrikas horn.

4.2 - Kvantitativ analyse

I tillegg for å fastsette andelen artikler og/eller notiser skrevet om Afrikas i 2011 og 2017, har jeg brukt en kvantitativ (talldata) innholdsanalyse for å få oversikt over det totale antallet artikler skrevet om Afrikas horn, og andelen artikler hver av de fem avisene har skrevet om tematikken. Den kvantitative innholdsanalysen sin styrke som metode ligger i at den simplifiserer et større tekstutvalg i forhold til den kvalitative metode tilnærmingen (Østbye mfl. 2013 s. 207). “Med (kvantitativ) innholdsanalyse mener vi [...] dataregistrering og analyseteknikker som søker mot en systematisk, objektiv og kvantitativ beskrivelse av innholdet i et budskap.” (2013 s.208). Formålet med en slik analyse er å: “[...] se hvordan en bestemt sak eller tema har blitt behandlet.” (2013 s.209).

4.3 - Valg av enheter

I den kvantitative innholdsanalysen har jeg valgt å fokusere på tilsammen 21 artikler, ti fra 2011 og ti fra 2017. Jeg har valgt å analysere den første og den siste artikkelen publisert om Afrikas horn og tørke i de fem utvalgte avisene, i papirutgaven i 2011. I 2017 har jeg valgt den første og den siste artikkelen publisert om Afrikas horn til dags dato, 23.mai. Jeg har bestemt meg for å undersøke et utvalg, fordi jeg ønsker et best mulig: “[...] representativt bilde av den “vanlige” nyhetsdekningen” (Østbye mfl. 2013 s.215). I tillegg er det en periode hvor de fem utvalgte papiravisene omtalte tematikken i 2011, fra første artikkel i juni 2011, og siste i november 2011. Utvalget fra 2017 var mye mindre, siden det er skrevet færre artikler om Afrikas horn i år enn det ble i 2011, så langt. Dermed er søkeordet endret for 2017.

4.4 - Kvalitativ analyse

En kvalitativ analyse passer godt til: “[...] eksplorerende undersøkelser av fenomener og forhold det i liten grad er forsket på. Forsknings spørsmål som kan peke mot kvalitativ metode, begynner gjerne med hva eller hvordan, der formålet er å beskrive.” (Ringdal 2013

s.24-25). Analysen tar utgangspunkt i mediedekningen, i papirutgaven, av situasjonen på Afrikas horn i 2011 og i 2017 i fem norske aviser¹⁷.

Kvalitativ analyse av tekster kalles gjerne tekstanalyse. “For å kunne besvare spørsmålene så presist og utfyllende som mulig behøves blant annet noen analytiske prosedyrer. Slike prosedyrer kan vi kalle tekstanalytisk metode.” (Østbye mfl. 2013 s.61). Det finnes flere slike metoder, og en slik metode er diskursanalyse. Ifølge *Norman Fairclough*¹⁸ er det i denne metodiske tilnærmingen et skille mellom: “[...] en lingvistisk diskursanalyse og en samfunnsvitenskapelig tradisjon.” (2013, s.93).

4.5 - Triangulering

Ifølge *Sigmund Grønmo*¹⁹ (2004), innebærer triangulering:

“[...] å kompensere for svakheter ved å kombinere forskjellige teoretiske og metodiske tilnærminger. Begrepet triangulering [...] i vitenskapelige metoder betyr det at ulike sosiale fenomener studeres fra forskjellige synspunkter og synsvinkler.” (Grønmo 2004, referert i Østbye mfl. 2013 s.125/6).

Metodisk triangulering: “[...] kan innebære at en bruker kvalitative og kvantitative metoder, [...] eller en bruker flere ulike kvantitative *eller* kvalitative metoder for å analysere et datamateriale” (Østbye mfl. 2013 s.126).

4.6 - Svakheter ved metode og utvalg

Det er ikke å komme utenom at denne oppgaven har svakheter, både når det kommer til metode og utvalg, på grunn av ressurser og lengdekrav. Mest åpenbare svakheten ligger ved at analysen er kun foretatt på fem norske aviser, hvor det i realiteten er flere aviser som kunne vært like aktuelt, som for eksempel Dagsavisen og Dagens Næringsliv. I tillegg ville det vært naturlig å sett på hvordan mediedekningen var i nettutgaven av avisene, hvor dekningen trolig var bredere. Dessuten finnes det svakheter ved de metodiske valgene, hvor blant annet en kritisk diskursanalyse ville vært aktuelt for den type sammenligning denne oppgaven har utført.

¹⁷ Aftenposten, Vårt land, Klassekampen, VG og Dagbladet.

¹⁸ “[...] en av pionerene i utvikling av en såkalt kritisk diskursanalyse [...]” (Østbye mfl. 2013 s.93).

¹⁹ Norsk statsviter og sosiolog

Kapittel 5.0 – Kvantitativ analyse

I dette kapittelet presenteres funnene fra den kvantitative innholdsanalysen og den kvalitative analysestrategien av den reelle mediedekningen. På en slik måte presenteres både de totale antall artikler skrevet om sult- og tørkekatastrofen på Afrikas horn, og den individuelle avisens dekning. I tillegg hvordan media omtaler krisen, og hvilke likheter og ulikheter krisen er blitt omtalt i 2011 og hvordan den blir dekket i dag.

5.1 – Kvantitative funn

I medieomtalen om Afrikas horn i 2017 er det vært seks artikler (tabell 1) på trykk i Aftenposten om Afrikas horn. Av disse seks artiklene handler tre av artiklene om tørke- og sultkatastrofen landene på Afrikas horn står ovenfor. Den siste artikkelen skrevet om Afrikas horn i Aftenposten ble publisert 6.april. Vårt land har så langt i 2017 hatt åtte artikler publisert om Afrikas horn.

Tabell 1 - Afrikas horn

Søkeord: Afrikas horn	Aftenposten	Vårt land	Klassekampen	VG	Dagbladet
2011 (jan. - des.)	90	75	63	55	40
2017 (jan. - 23. mai.)	6	8	9	4	5
Totalt: 2011-2017	154	140	138	88	76

I et utvidet søk med søkeordet Afrikas horn og tørke²⁰ ble det i 2011 til sammen skrevet 84 artikler. Det er blitt skrevet totalt 15 artikler så langt i år, 23,5, om tørke på Afrikas horn, viser et søk på A-tekst. Av disse artiklene er to nyhetsartikler, to er ledere og to notiser. Den siste artikkelen er fra Aftenposten som er en artikkel med fem spørsmål og svar for å gi leseren et bakteppe om problematikken.

Tabell 2 - Afrikas horn og tørke

²⁰ Tabell 2

Søkeord: Afrikas horn, tørke	Aftenposten	Vårt land	Klassekampen	VG	Dagbladet
2011 (jan. - des.)	21	22	15	16	10
2017 (jan. - 23. mai.)	4	6	0	2	3
Totalt: 2011-2017	32	33	26	19	16

I 2011 viser et søk i A-tekst at det har blitt skrevet 101 artikler om Afrikas horn og sult²¹. I år har det blitt skrevet til sammen 10 artikler i de fem utvalgte avisene.

Tabell 3 - Afrikas horn og sult

Søkeord: Afrikas horn, sult	Aftenposten	Vårt land	Klassekampen	VG	Dagbladet
2011 (jan. - des.)	31	20	22	19	9
2017 (jan. - 23. mai.)	3	4	1	1	1
Totalt: 2011-2017	38	32	32	22	12

Med søkeordene Afrikas horn og hungersnød²² ble det skrevet i 2011 totalt 53 artikler i år derimot er det skrevet kun 10 artikler med de samme søkeordene, viser et søk i A-tekst.

Tabell 4 - Afrikas horn og hungersnød

Søkeord: Afrikas horn, hungersnød	Aftenposten	Vårt land	Klassekampen	VG	Dagbladet
2011 (jan. - des.)	15	13	7	9	9
2017 (jan. - 23. mai.)	3	3	0	1	3

²¹ Tabell 3

²² Tabell 4

Totalt: 2011-2017	23	17	11	11	15
-------------------	----	----	----	----	----

I de fleste av artiklene er hovedtyngden på Somalia, selv om det blir nevnt Afrikas horn er det stort sett Somalia som blir trukket fram. Med søkeordene Somalia og hungersnød²³ ble det i 2011 skrevet totalt 62 artikler. I år er det skrevet 20 artikler

Tabell 5 - Somalia og hungersnød

Søkeord: Somalia, hungersnød	Aftenposten	Vårt land	Klassekampen	VG	Dagbladet
2011 (jan. - des.)	22	14	8	7	11
2017 (jan. - 23. mai.)	6	5	3	4	2
Totalt: 2011-2017	35	23	17	15	13

Kapittel 6.0 - Kvalitativ analyse

Fra den kvalitative analysen kom det frem en rekke tendenser som går igjen i flere av sakene, jeg vil her presentere min fem hovedfunn fra henholdsvis artiklene skrevet om Afrikas horn i 2011 og 2017.

6.1 - Kvalitative funn, 2011

Den første av de fem utvalgte avisene som omtalte en mulig sultkatastrofe var Klassekampen, som den 15.juni 2011 publiserte artikkelen med tittelen "Varsler sultkatastrofe". Videre i artikkelen kommer det fram at krisen ble varslet: "allerede i desember i fjor" (Klassekampen, 15.6.2011). Den siste artikkelen publiserte om det som på det tidspunktet ble definert som hungersnød, av FN, var en artikkel fra Vårt Land den 23. november som handler om hvordan en vanningskanal, med bistand fra Kirkens Nødhjelp, ble støpt i Kenya. Det er den siste artikkelen i 2011 som ble skrevet viste et søk på A-tekst med søkeordene Afrikas horn og tørke.

²³ Tabell 5

I tabell 6 er det en oversikt over sakene som er tatt med i analysen av mediedekningen i 2011, i tabellen er det dato saken er publisert på, lengde og sjanger, samt tittel på saken.

Tabell 6 - Utvalget 2011

2011	Dato	Lengde	Sjanger	Tittel
Aftenposten - første sak	29.jun	67	Notis	Verste tørke på 60 år
Aftenposten - siste sak	2.nov	1297	Artikkel	Somalia – et nytteløst pengesluk
Vårt land - første sak	29.jun	796	Artikkel	Afrikas horn: Verste tørke på 60 år
Vårt land - siste sak	23.nov	430	Artikkel	Doblet avling
Klassekampen - første sak	15.jun	387	Artikkel	Varsler sultkatastrofe
Klassekampen - siste sak	28.sep	1143	Artikkel	– Matspekulasjon dreper
VG - første sak	19.jul	882	Reportasje	Flykter fra sult
VG - siste sak	8.sep	601	Reportasje	Barna rammes grusomt
Dagbladet - første sak	15.jul	1104	Kronikk	Krig, pirater og tørke
Dagbladet - siste sak	21.aug	566	Kronikk	Politiske reformer nødvendig

Tema

Av de fem første artiklene publisert i perioden juni til juli 2011, er den en forskjell fra avis til avis hvilket tema de har valgt å vinkle saken på. Aftenposten vinkler sin sak på tørken, og notisen er preget av harde fakta. Prinsippene med hvem, hva og hvor er møtt, men ingen omtales om hvordan eller hvorfor. Dagbladet sin første uttalelse om krisen var en kronikk, er en kritikk om: “Mens vi i Norge har diskutert pirater og spørsmålet om bevæpning av norske

skip som seiler utenfor kysten av Somalia, går livet på land sin skjeve gang. Her er det ikke pirater man er opptatt av, men å overleve.” (Dagbladet 15.7.2011). I kronikken omtales tørken som den verste i Øst-Afrika på mange tiår, men i Aftenposten sin notis fastslår de at det er den verste på 60 år. Det samme gjør VG og Vårt land. Saken fra VG er en reportasje som handler om en mor som hadde flyktet fra tørken i Somalia med sine fem barn. Kun tre overlevde reisen til Dadaab-leiren i Kenya. Den vinkler på barn som sulter, barn som blir spist av: “løver og hyener” (VG 19.7.2011).

Som tidligere nevnt, var Klassekampen den første av de fem papiravisene å uttale seg om en mulig sultkatastrofe. Artikkelen løfter fram at dette ikke er første gang område på Afrikas horn opplever en slik krise, og nevner blant annet at i september 2009 hadde 23 millioner behov for nødhjelp.

De fem siste artiklene i 2011 som omtalte det som da var en hungersnød i flere deler av Afrikas horn, varierer temaet veldig fra avis til avis. I tillegg er det svært ulikt når siste sak ble publisert. VG hadde sin siste sak om Afrikas horn i 2011, den 8.september, hvor det igjen er en reportasje som skildrer underernærte og syke barn. Et eksempel fra reportasjen er, “750 000 somaliske barn kan dø før jul [...] De betyr at nye, voldsomme flodbølger av fortvilte mennesker vil skylle inn over nabolandene” (VG 8.9.2011). Selv om det skildrer grusomme scener, publiserer VG ikke flere saker om Afrikas horn i 2011.

Lengde og sjanger

Hvordan sult- og tørkekatastrofen først ble omtalt i de fem mediene, varierer veldig. Av de fem avisene publiserte Aftenposten en notis på 67 ord med tittelen “Verste tørke på 60 år”. som var publisert den 29. juni, som er den korteste. Den lengste artikkelen, som også er den første saken publisert fra avisen som handler om tørke på Afrikas horn, kom fra VG den 19.juli. Til tross for at den var på 1104 ord, er det en kronikk som kun til tider omtaler krisen. Siden det er en kronikk mangler den både kilder og sitater.

Når det kommer til de fem siste artiklene publisert i 2011, er den korteste fra Vårt land med 430 ord og handler ikke direkte om Afrikas horn. Saken handler om Kenyanske bønder som ved hjelp av nødhjelp fra Norge støpte en vanningskanal. Derimot handler saken om kjølvannet etter tørkekatastrofen, som påvirket Kenya som medregnes som en del av “the Greater Horn of Africa”. Den lengste er fra Aftenposten med 1297 ord, og er artikkel som handler om en ny rapport, *Prisen for å mislykkes i Somalia*. Den ble publisert 2.november 2011, og peker mot hvordan: “Somalia er et nederlag for internasjonal bistand [...] Svimlende

306 milliarder kroner har verden brukt i landet de siste 20 årene. Likevel har 1,5 millioner mennesker dødd av krig og sult og over 2 millioner flyktninger.” (Aftenposten 2.11.2011).

Kildeutvalg

Det er store forskjeller fra hvilke kilder som blir brukt, både når det gjelder hvilken dato de ulike sakene er publisert men også fra avis til avis. Av de fem første artiklene er det ene saken fra Aftenposten en nyhetsmelding med kun en kilde, FN. Den har derimot ingen sitater eller uttalelser. Kronikken fra Dagbladet har ingen direkte kilder. De tre siste er artikler, men innholdet av kilder varierer. Artikkelen fra Vårt land har kun ekspertkilder. Det ene kilden er en pressemelding fra FAO, samt bruker de OCHA²⁴ som kilde, men det er uklart om de henviser til en rapport, en uttalelse eller lignende. I starten siterer de Elisabeth Byrs i OCHA, men det er usikkert om de er hun som de senere uttalelsene fra OCHA. I tillegg bruker de sitater fra en tale, fra Kofi Annan²⁵.

VG sin første sak har sitert førstehåndskilder som har uttalt seg til nyhetsbyrået AP, utover det har de et sitat fra FNs høykommissær for flyktninger. Det er usikkert hvorvidt de har vært i snakk med han eller om de har sitert han fra en tale eller lignende. I saken står det følgende: “– Dette er den mest alvorlige av alle pågående humanitære katastrofer i verden, sier FNs høykommissær for flyktninger, Antonio Guterres.” (VG 19.7.2011)²⁶. Slike sitater er det flere av i artikkelen, uten at VG henviser til hvor de har sitatene fra, og det er derfor umulig å vite om det har vært i prat med kildene selv eller hva. Et lignende eksempel fra samme sak er en uttalelse fra terrorgruppa, al-Shabaab; “– Forbudet er opphevet, så sant disse organisasjonene ikke har noe skjult agenda, sier al-Shabaab (2011).

Av de fem siste artiklene publiserte om krisen i 2011, har to av artiklene lokale stemmer og førstehåndskilder. Vårt land har intervjuet bonden, Suleiman M. Fila, som befant seg i nordøstre Kenya, som var hardt rammet av tørken. I tillegg møter vi visekommissær i Mandera-distriktet, i nordøstre Kenya. I artikkelen til VG møter vi Abdulhaki, en fem år gammel gutt fra Somalia som svever mellom liv og død; “[...] – og veier knapt mer enn et par poser mel. Den radmagre lille gutten ligger på bakken i skyggen av et tre. Kroppen rister i kramper, fluene er nærgående, og pappa stryker ham over pannen.” (VG 8.9.2011). Vi får høre historien om hvordan familien med far og syv barn befinner seg på grensa mellom

²⁴ FNs nødhjelpsorganisasjon

²⁵ Tidligere generalsekretær i FN og daværende leder for Alliansen for en grønn-revolusjon i Afrika

²⁶ Nåværende FNs generalsekretær

Somalia og Kenya, og ønsker å ta seg til en flyktningleir. Lengre ned i artikkelen møter vi lederen i grensebyen Liboi. I begge disse artiklene er det kun lokale stemmer som er brukt som kilder.

Bildebruk

I flere av sakene vinkles det på barn; underernærte barn, barn som dør, og for å styrke denne vinklingen valgte flere av avisene å trykke bilder av underernærte barn. Begge sakene fra VG, har brukt slike bilder. Et lignende bilde blir brukt i den første saken til Aftenposten, hvor du ser en fortvilt mor med et avmagret barn på fanget. Bildebruken i denne saken er veldig dominerende siden nyhetsnotisen er kun på 67 ord, dermed dekker bilde hele siden.

Historie og bakgrunn

Det er et fåtall av sakene som gir et historisk innblikk i område det er snakk om, og videre er det få som gir en begrunnelse for hvorfor tørkekatastrofen inntraff. De fleste av artiklene gir leseren kun de mest grunnleggende opplysningene som er nødvendig i en sak; hvem, hva og hvor. En gjennomgående tendens av dekningen i 2011 er at dekningen minsker drastisk jo lengre tid det har gått siden første omtalelse, og i mange tilfeller slutter dekningen, i papiravisen helt, etter kun kort tid.

De sakene som ble publisert utover senhøsten, hadde minimalt med innhold som var vinklet opp mot hungersnøden. Et eksempel er Aftenposten sin artikkel fra 2.november, som skildrer blant annet hvor mye penger som har gått til nødhjelp til Somalia. Med tittelen: "*Somalia – et nytteløst pengesluk*", fortsetter artikkelen med:

"Si «Somalia» og bilder av krig og utsultede mennesker flimrer forbi i ditt indre, slik vi har sett det på TV år etter år. Verdens svar har vært mer bistand, mer nødhjelp, mer til fredstyrker og mer til innsatsen mot piratvirksomheten utenfor Somalias kyst." (Aftenposten 2.11.2011).

Fokuset har, som i eksemplet, blitt helt borte fra den faktiske hungersnøden på Afrikas horn, og artikkelen mister det helhetlige bilde av den humanitære katastrofen. Hungersnøden er ikke lenger nyheter, og blir derfor ikke tilstrekkelig dekket i avisene.

Artikkelen fortsetter igjen med å trekke konklusjoner, som for eksempel:

"Grunnen til at Somalia har mislykkes er, ifølge tenketanken²⁷: for kjappe løsninger, for dårlig planlegging og en gjennomføring som i mange tilfeller har vært så klossete at det har gjort situasjonen verre." (Aftenposten 2.11.2011).

Dette er et kortfattet resonnement som verken viser det helhetlige bilde, og i tillegg mangler viktig bakgrunnsinformasjon og historie om det kriserammede område.

6.2 - Kvalitative funn, 2017

I tabell 7 er det en oversikt over sakene som er tatt med i analysen av mediedekningen i 2017²⁸, i tabellen er det dato saken er publisert på, lengde og sjanger, samt tittel på saken.

Tabell 7 - Utvalget 2017

2017 (jan. til 23.mai)	Dato	Lengde	Sjanger	Tittel
Aftenposten - første sak	13.mar	748	Artikkel	I ett år har FN advart uten å bli hørt
Aftenposten - siste sak	6.apr	641	Artikkel	Første døde dyrene, så kom sulten
Vårt land - første sak	15.feb	707	Artikkel	Klimaforverret sultkrise
Vårt land - siste sak	8.mai	995	Reportasje	Kjemper for voldtatte medsøstre
Klassekampen - første sak	31.jan	802	Artikkel	Raid mot al-Qai'ida
Klassekampen - siste sak	10.apr	871	Kronikk	Sør-Sudan, et ødelagt land
VG - første sak	24.feb	446	Artikkel	Norske Hassan er Somalias nye statsminister
VG - siste sak	12.apr	64	Notis	– 260000

²⁷ Center for American Progress (CAP), en amerikansk tenketanke

²⁸ Fram til 23.3.2017

Dagbladet - første sak	15.apr	427	Leder	En dødelig forbindelse
Dagbladet - siste sak	26.apr	778	Kommentar	Scener fra et umulig ekteskap

Tema

De utvalgte artiklene fra i år spriker veldig i innhold, ikke minst er det et fåtall av de som konkret tar for seg det FN har omtalt som begynnelsen på den største humanitære krisen siden andre verdenskrig. Den første omtales av Afrikas horn kom fra Klassekampen, handler ikke om Afrikas horn. Tyngden handler om den amerikanske hæren sin raid mot al-Qai'ida i Jemen. Mot slutten av artikkelen nevnes en ny FN-rapport om situasjon i Jemen, som blant annet tar for seg hvordan Saudi-koalisjonen i Jemen; “[...] har gjennomført angrep som “kan omfatte krigsforbrytelser” [...] FN-rapporten dekker ti angrep fra mars til oktober, der minst 292 sivile ble drept, inkludert rundt hundre kvinner og barn.” (Klassekampen 31.1.2017). Dessuten nevner artikkelen at: “Ifølge FN døde én til to per 10.000 innbyggere om dagen av sult og sultrelaterte forhold”. Utover det nevnes det ingenting videre om forholdene på Afrikas horn, og selv om Jemen ligger geografisk sett nærmere Afrikas horn er landet ikke en del av det som omtales som Afrikas horn.

Den første av de fem sakene som omtaler tørkekatastrofen på Afrikas horn er Vårt land sin artikkel. Artikkelen påpeker ikke bare at: “[...] 17 millioner mennesker i Sør-Sudan, Somalia, Etiopia og Kenya trues av sult” (Vårt land 15.2.2017), i tillegg gir den en rekke bakgrunnsinformasjon om bakgrunnen for krisen. “Den dødelige tørken skjer i kjølvannet av en ekstra sterk utgave av det sykliske værphenomenet El Niño/La Niña.” (Vårt land). Dessuten legger artikkelen fram:

“Når tørken rammer en utsatt befolkning, forsterkes kampen om vann, dyrket mark og knappe beiteressurser [...] – Den humanitære situasjonen er dramatisk forverret som følge av den ødeleggende kombinasjonen av konflikt, økonomisk nedgang og klimamessige sjokk.” (Vårt land 15.2.2017).

Selv om dette konkret handler om Sør-Sudan²⁹, understreker artikkelen at tørken også påvirker flere av de nærliggende nabolandene til Sør-Sudan.

De tre siste sakene handler sakene fra Aftenposten og Dagbladet direkte om FNs varsling om den humanitære krisen på Afrikas horn. “Nå står verden overfor den verste

²⁹ Er en del av “the Greater Horn of Africa”,

sultkatastrofen siden krigen. Over 20 millioner mennesker risikerer å sulte ihjel i fire land, noe som er den alvorligste humanitære krisen siden FN ble etablert i 1945.”

(Aftenposten 13.3.2017), beskriver Aftenposten krisen. Dagbladet beskriver krisen lignende: “Verden står overfor den største humanitære katastrofen siden FN ble grunnlagt i 1945. 20 millioner mennesker kan bli rammet av hungersnød. Tusenere er allerede døde.” (Dagbladet 15.4.2017). Begge av sitatene kommer fra ingressen til sakene, og begge setter krisen i et perspektiv, i stedet for å si siden opprettelsen av FN kunne de sagt siden andre verdenskrig. I tillegg er Dagbladet sin artikkel nyere enn Aftenposten sin, derfor kan det argumenteres for at det er grunnen til at de rapporterer at mennesker allerede har dødd og bruker ordet hungersnød.

VG sin første omtalelse av krisen handler om at Somalia har fått en ny statsminister, Hassan Ali Khaire, og vinkler saken på at han er norsk-somalisk, som for eksempel med tittelen “Norske Hassan er Somalias nye statsminister”. Utover det nevner artikkelen ingenting om krisen som pågår i landet.

De fem siste sakene publisert i år om krisen, handler kun to om det som på dette tidspunktet blir karakterisert som en sultkrise av FN. VG sin sak er en kort notis som påpeker FNs sitt varsel om: “[...] risikoen for en stor sultkatastrofe øker.” (VG 12.4.2017). Den andre saken er fra Aftenposten, som trekker fram både krisen som pågår nå men også krisen i 2011. Ifølge eksperter, som ikke er navngitt i artikkelen, er det derimot: “[...] politisk vanstyre og krig som er årsaken til at folk sulter, mener eksperter.” (Aftenposten 6.4.2017). Denne saken fokuserer på Somalia, som er vinklet på en somalisk nomadefamilie som de siste to årene har blitt rammet hardt av tørken i landet. Tittelen på artikkelen er “Først døde dyrene, så kom sulten”, men saken i seg selv forklarer hvordan situasjonen er annerledes i Somalia i forhold til i 2011. “– Verden er ikke klar over hvor alvorlig og akutt situasjonen er. I 2011 rammet tørken noen få områder i Somalia, men nå har det vært tørke over hele landet i to år.” (Aftenposten 6.4.2017).

De resterende tre sakene variere veldig i innhold, lengde og sjanger. I forhold til innhold handler saken fra Vårt land om en aktivist som returnerte til hjemlandet, Somalia, fra Canada; “[...] for å hjelpe en befolkning i krise.” (Vårt land 8.5.2017). Aktivisten, Ilwad Elman, forklarer om hvordan hun opplevde møte med Somalia:

“– Det var skremmende å møte en voldelig virkelighet jeg bare kjente i teorien. Én ting var mangelen på sikkerhet, der de fleste bydelene i Mogadishu ble kontrollert av de voldelige islamistene i al-Shabaab. I tillegg var byen gjennomsyret av kjønnsbasert diskriminering.” (Vårt land 8.5.2017).

Saken handler om hvordan Elman sammen med moren driver: “[...] krisesentre for voldtatte kvinner, yrkesopplæring for ungdom og arbeid for å rehabilitere barnesoldater.” (2017). I tillegg har artikkelen en faktaboks om Somalia, hvor de i siste linje nevner hvordan situasjonen er i dag. “Tørke og konflikt har brakt landet til randen av en alvorlig sultkatastrofe. Nær tre millioner mennesker trues av hungersnød.” (2017).

Den siste saken publisert om Afrikas horn fra Dagbladet er en kommentar som utspiller seg på: “[...] Statsministerens kontor i går morges. Vi tildeler statssekretær Sigbjørn Aanes en litt ufortjent helterolle, før han stiger over dørterskelen og inn i rommet.” (Dagbladet 26.4.2017). Kommentaren er en oppdiktet samtale mellom Solberg og Aanes, men jeg har valgt å ta den med siden det er den siste omtalelsen av Afrikas horn. I kommentaren spør Erna statssekretæren hvordan det ser ut internasjonalt, til det svarer han:

“Bare i Sørøst-Asia frykter man at områder med 2 milliarder mennesker vil ligge under vann. Havstigning vil ødelegge dyrkbare områder, det samme vil mer tørke. Forsmaken ser vi på Afrikas horn nå, den største humanitære katastrofen siden FN ble grunnlagt i 1945. 20 millioner mennesker kan bli rammet av hungersnød. Flyktningekrisen i Syria vil bli småtterier i forhold til det som kan komme.” (Dagbladet 26.4.2017).

Kronikken fra Klassekampen handler om den humanitære krisen som foregår i Sør-Sudan, og legger fram det historiske bakteppet som er en stor del av det kronikker Halle Jørn Hanssen kaller: “[...] et ødelagt land” (Klassekampen 10.04.2017). I siste setning nevnes Afrikas horn, og hvordan det internasjonale samfunnet kan: “[...] hindre at Sør-Sudan går helt i oppløsning og blir en enda større trussel mot stabiliteten på Afrikas horn.” (2017).

Lengde og sjanger

Av de fem første artiklene publisert i år, er fire av fem artikler. Den siste omtales av tørkekatastrofen på Afrikas horn er en leder fra Dagbladet, og den er også den korteste av de fem første sakene. Av de fire andre artiklene, er VG sin artikkel kun på 446 ord, og skiller seg klart fra de andre tre som alle er på over 700 ord.

De fem siste artiklene i år som handler om Afrikas horn varierer det veldig fra avis til avis hva slags sjanger sakene er. Dagbladets siste omtale om krisen er en kommentar fra 26.

april, mens VG sin siste sak er en notis på 64 ord fra 12.april. Vårt land er den av de fem avisene som sist har omtalt saken, henholdsvis er reportasjen fra 8.mai på 995 ord.

Klassekampen sin siste omtale er derimot en kronikk fra 10.april, og Aftenposten sin siste sak er en artikkel fra 6.april på 641 ord.

Kildeutvalget

Sett bort ifra de sakene som er kronikker og kommentarer, varierer kildebruken i de ulike avisene sine omtalelse av Afrikas horn. Ifølge Johan Galtung og Mari Holmboe Ruges, som i 1965 kom fram til en rekke konklusjoner om deknningen av utenrikssaker. "Fra nasjoner lavt på rangstigen blir bare veldig høyt rangerte personer sitert, og jo lavere en nasjon er rangert, jo mer negative blir nyhetene derfra." (Galtung og Holmboe Ruges 1965, referert i Eide 2009 s.14). En slik tendens går igjen i sakene som er publisert fra 2017 om Afrikas horn. Et eksempel er artikkelen fra Vårt land (15.2.2017), som har ingen lokale kilder. Den har derimot førstehåndskilder, med blant annet FNs nødhjelpscoordinator i Sør-Sudan. Utover det er det ekspertkilder som får komme til ordet, det er en forsker også er det António Guterres³⁰. I tillegg referer artikkelen til en rapport fra FNs klimapanel (IPCC).

Et annet eksempel er artikkelen fra Aftenposten (13.3.2017), som har hentet sine sitater fra FNs nødhjelpssjef, Stephen O'Brien, fra NTB. Sitatene kommer fra en uttalelse O'Brien hadde til sikkerhetsrådet fredag, 10.mars 2017. Utover det har de en førstehåndskilde, Kirsten Engebak, som er stedlig representant for Somalia for Kirkens nødhjelp, som Aftenposten har vært i kontakt med over telefonen, Engebak ringer "[...] fra regionen." (Aftenposten 13.3.2017) står det i saken³¹.

Få av artiklene har lokale stemmer som kommer til ordet, men Aftenposten sin artikkel (6.4.2017) har en andrehåndskilde i sin sak. "Hersi fortalte historien sin til medarbeidere fra Kirkens Nødhjelp forrige uke." (Aftenposten 6.4.2017), står det i saken. Saken er vinklet på Hersi og hennes familie³². I tillegg har saken ekspertkilder, blant annet FN og generalsekretæren i Kirkens Nødhjelp. I tillegg har saken to forskere, som gir saken tyngde og kommer med bakgrunn for hvorfor slike kriser oppstår. For eksempel:

³⁰ FNs generalsekretær

³¹ Tolkes som at hun ringer fra Somalia

³² En somalisk nomadefamilie

“Hvis disse landene hadde levd i fred, ville de ha vært i bedre stand til å takle en tørkekatastrofe, men dette er svake stater med lite ressurser og byråkratier som fungerer dårlig, mener forskeren Håvard Mogleiv Nygård fra forskningsinstituttet PRIO. – Konflikt gjør svake stater enda svakere. Det er ikke tilfeldig at hungersnøden i Nigeria er konsentrert i de områdene der terrororganisasjonen Boko Haram gjennomfører angrep.” (Aftenposten 6.4.2017).

I Somalia ser man en lignende tendens, med terroristgruppa Al-Shabaab.

Bildebruk

Siden få av sakene i år handler om sult- og tørkekatastrofen, er det færre bilder av avmagrede barn. Aftenposten sin artikkel fra 13.3 i år viser derimot en ni måneder gammel underernært baby fra Somalia. I tillegg står det følgende i bildeteksten: “[...] på grunn av tørken som har rammet Somalia. Ifølge FN er 900.000 somaliske barn underernært” (Aftenposten 13.3.2017).

I den siste publiserte saken til Aftenposten, skildres om hvordan en somalisk-nomadefamilie gikk fra 200 geiter til 20 geiter på to år, på grunn av tørken. I tillegg blir det fortalt en historie om hvordan en fem år gamle gutt Jama³³, blir borte i ørkenen etter at familien hadde gått ut for å lette etter vann, etter tre dager blir han funnet. I bilde i artikkelen ser man Hersi med et spedbarn på fanget som holder på pannen til Jama.

Det siste bilde som viser et lite barn stående helt alene, er i VGs korte nyhetsnotis. Bilde har ingenting med innholdet i notisen å gjøre, bortsett fra at FN frykter at 260.000 mennesker kan dø av sult. Det er ingen bildetekst til bilde. så det er umulig å si hvor bilde er fra eller når det er tatt. Barnet i bilde står der alene i noe som kan se ut som et tørkeområde, men bortsett fra det er det ingenting urovekkende med bilde eller som gir assosiasjoner med det nyhetsnotisen forteller.

Historie og bakgrunn

I denne delen av funnene kommer jeg bare til å gå inn på de sakene som faktisk handler om krisen på Afrikas horn. Av de ti sakene, handler seks av dem direkte om krisen. Hovedvekten av artiklene gir mangelfulle svar på hvorfor risikoen for en sultkatastrofe er så stor i område, og det er den samme tendensen med hvordan krisen kan og/eller har rammet område. VG sin notis fra 12.04 peker på “[...] tørke og alvorlig mangel på økonomiske bidrag, kan en humanitær krise raskt utvikle seg.” (VG 12.4.2017). Mens Vårt land sin artikkel fra 15.2

³³ Sønnen til Hersi

peker på global oppvarming, og setter situasjon på Afrikas horn i et globalt perspektiv. Blant annet trekker artikkelen fram:

“– Folk i de fattigste og allerede tørkeutsatte områdene vil rammes sterkest av klimaoppvarmingen. Hvis vi ikke får bukt med klimaendringene, vil vi heller ikke klare å nå de viktigste bærekraftsmålene for 2030, som å utrydde all fattigdom og sult [...]” (Vårt land 15.2.2017).

Aftenposten sin artikkel fra 13.mars, går et stykke lengre enn de andre artiklene som legger fram når var den første gangen faren for en ny sultkatastrofe ble varslet. “I måneder og år har en rekke eksperter advart mot at det ville bli sultkatastrofe hvis ikke de lokale regjeringene og verdenssamfunnet gjorde noe drastisk.” (Aftenposten 13.3.2017), i tillegg kommer stedlig representant for Somalia for Kirkens nødhjelp til ordet; “– Vi har varslet om dette i et år, men ingen reagerer før vi nå ser at det blir en sultkatastrofe. Situasjonen er svært prekær med stor mangel på mat og vann.” (2017).

Artikkelen trekker også fram at det ikke bare er på Afrikas horn folk blir rammet av tørken, men også; “[...] 11 millioner mennesker i landene rundt Tsjadsjøen - Nigeria, Kamerun, Tsjad og Niger [...]” (2017), i tillegg omtaler de Sahel-beltet; “[...] som strekker seg fra Senegal i vest til Etiopia i øst” (2017). Dessuten nevner artikkelen en rekke årsaker til hvorfor en slik krise oppstår;

“Noen fremholder at denne regionen er sentrum for klimaendringene, og at slik tørke kommer til å bli normalen. Andre mener at krig, uro og politisk vanstyre er hovedårsaken til den krisen vi nå ser, og at lite er blitt gjort for å grave brønner, bygge irrigasjonssystemer og omskolere befolkningen til et levesett som er mer motstandsdyktig mot et tørrere klima. Samtidig har befolkningen her blitt mangedoblet på noen få tiår [...]” (Aftenposten 13.3.2017).

6.3 - Komparativ analyse

I denne avsluttende delen av oppgaven skal jeg trekke fram likhetene og ulikhetene mellom sakene fra 2011 og 2017. Det er ikke å komme utenom at noen av avisene har

Likheter

En klar tendens mellom sakene fra 2011 til 2017 er kildeutvalget, spesielt mangelen på lokale stemmer som får komme til ordet i sakene publisert. Kun unntaksvis blir førstehåndskilder den bærende stemmen i sakene. Majoriteten av sakene har ekspertkilder, som til en viss grad utlegger hvorfor og hvordan situasjonen har oppstått, samt en del bakgrunnsinformasjon.

Igjen er det kun unntaksvis at krisen blir satt i et historisk lys, spesielt i sakene fra 2017. En klar likhet, både fra 2011 og 2017, er at avisene bruk av FN som stemmen som varsler om “den største humanitære krisen siden andre verdenskrig” eller “siden FN ble grunnlagt”; eller “den verste tørken på 60 år”. I noen tilfeller er det en kombinasjon av disse to, andre ganger er det hvordan nødhjelpsorganisasjoner har varslet over lengre tid uten å bli hørt.

En annen tendens som går igjen både i 2011 og 2017 er hvordan sakene blir vinklet på barn som sulter, underernærte barn og/eller barn som dør på grunn av sult. I noen tilfeller blir denne vinklingen styrket med bildebruken, som i alle tilfellene hvor utmagrede barn blir brukt som bilde, tar bildet største plassen av siden.

Valget av sjanger når det kommer til deknningen generelt av det afrikanske kontinentet, ifølge Simonsen (2008), sier det noe om prioriteringen av stoffet. “Reportasjen, den mest erfaringsnære av de journalistiske framstillingsmåtene, er den desidert dårligst representerte i alle utvalgsårene.” (Simonsen 2008 s.52)³⁴. “Også prosentvis finner vi færrest reportasjer om det afrikanske kontinentet. Notisen, som utgjør den minst erfaringsnære av de rene journalistiske sjangrene, står derimot for nesten halvparten av materialet.” (2008). Denne tendensen går igjen i de analyserte sakene fra 2011 og 2017. Kun en av de 20 artiklene er reportasje, i tillegg er medianen på antall ord i de ti sakene på 727,3 ord fra 2011³⁵. Fra 2017 er medianen på 647,9 ord. Det vil si at andelen ord er i gjennomsnitt veldig likt fra sakene i 2011 og 2017.

Artikkel er derimot den sjangeren som går igjen hyppigst både i 2011 og 2017. I 2017 er det derimot litt forskjellige sjangre som er brukt i mediedekningen om Afrikas horn. Alle de første uttalelsene av krisen i 2017, bortsett fra Dagbladet sin leder, er artikler. Den samme tendensen var det i 2011, hvor alle bortsett fra to, er artikler. De to andre er en nyhetsnotis og en kronikk, henholdsvis fra Aftenposten og Dagbladet.

I tillegg er det verdt å merke seg at samtlige av Klassekampen sin fire saker som er analysert i denne oppgaven, var publisert på side 18 i avisen. Samt tre av de fire sakene til Vårt land, var publisert på side 10 i avisen.

Ulikheter

Det som skiller seg mest fra 2011 til 2017, er temaet i sakene. Denne tendensen strekker seg et steg lengre, og skiller seg veldig fra første sak til siste sak publisert om krisen, i både 2011

³⁴ Utvalgsårene er 1902 til 2002 (Simonsen 2008 s.52).

³⁵ Medianen er regnet ut ved å legge samme alle ordene i de ti artiklene, og dele på antallet.

og 2017. Av sakene fra 2011 handler samtlige av de første sakene publisert om krisen om tørke- og sultkatastrofen. Fra 2017 handler kun tre av de fem første sakene om det tørkerammede Afrikas horn. Av de siste fem sakene publisert varierer innhold både i 2011 og 2017, og det gjør det vanskelig å sammenligne de opp mot hverandre.

En annen viktig tendens å merke seg med er når sakene er publisert. De fem første sakene fra 2011 er publisert fra 15.juni, først ut var Klassekampen, til 19.juli, VG. I 2017 varierer dette enda mer, med den første saken publisert er fra 31.januar, også fra Klassekampen. Til den siste avisen som omtalte sult- og tørkekatastrofen, den 15.april, var Dagbladet. Attpåtil er det kun i lederen krisen får uttalelse fra Dagbladet. Knappe 11 dager senere, den 26.april, blir krisen omtalt igjen, og denne gang er det en kommentar. Kommentaren er som sagt tidligere, en oppdiktet scene som utspiller seg på statsministerens kontor.

Kapittel 7.0 - Konklusjon

Mediedekningen av sult- og tørkekatastrofen i 2011 falt i skyggen av terrorangrepet i Norge, hvor det nære og vonde skygget over det fjerne og ubegripelige omfanget av hungersnød og lidelse. I 2011 mistet over 260.000 mennesker livet bare i Somalia, på grunn av hungersnøden. I år har FN varslet om at verden nå kan stå overfor den største humanitære krisen siden andre verdenskrig. Ifølge *Famine Early Warning System Network (FEWS)*³⁶, risikerer over 30 millioner i “the Greater Horn of Africa” og Jemen matmangel. I et intervju til *Bistandsaktuelt.no* ber generalsekretæren i Redd Barna, Tove R. Wang, internasjonale aktører om å komme på banen:

“– Vi kan ikke tillate oss å gjøre de samme feilene som førte til at 130 000 barn sultet i hjel under forrige hungersnød i Somalia. Givere og politiske ledere i alle land må sammen med FN ta ansvaret for å finansiere nødhjelpsinnsetningen i landet” (Bistandsaktuelt 6.2.2017).

De fem utvalgte avisene i denne oppgaven skriver selv om den kritiske situasjonen på Afrikas horn og i flere av de nærliggende landene, og flere av de trekker fram hungersnøden i 2011. Utover det skrives det ikke mer. Ingen flere artikler er blitt publisert om krisen i de fem papiravisene siden Vårt land sin reportasje fra 8.mai, som kul delvis nevner krisen. Det er urovekkende at deknningen varsler om det verste humanitære krisen på over 70 år, men etter

³⁶ Amerikansk varslingsnettverk, publiserer jevnlig oversikter over matsituasjonen i verden

varslingen velger å ikke publisere flere saker om det, i papirutgaven vel og merke. Som et av hovedfunnene i oppgaven viser, blir dekningen av sultkatastrofer og andre lignende kriser, som varer over lengre tid, overveldende mindre dekt over tid. Konflikter av en viss størrelse, spesielt hvis det er vestlige aktører på banen, får mest dekning. Dette fokuset fører til at det helhetlige bilde av humanitære katastrofer, for eksempel hungersnøden i 2011, ikke blir tilstrekkelig dekket i avisene.

I Aftenposten innsikt fra november 2015, blir det trukket fram: “[...] prognoser fra FN og Den internasjonale organisasjonen for migrasjon [...] Jorden i 2050 stå overfor en alvorlig situasjon, med 200 millioner klimaflyktninger.” (Aftenposten innsikt 11.2015). Reportasjen trekker blant annet fram Kenya, Etiopia, Uganda og Sudan som hardt rammede områder både for: “[...] væpnede konflikter over beitemark, samt tørke og sult.” (2015). Den humanitære krisen på Afrikas horn eskalerer dramatisk hvor millioner av mennesker står ovenfor sult og elendighet. Bistandsorganisasjoner sliter med å stabilisere situasjonen, og mediedekningen uteblir. Skal hungersnøden i 2011 gjenta seg, og det blir som FN varslet, den største humanitære katastrofen siden andre verdenskrig

Kapittel 8.0 - Appendiks

Litteraturliste

Abdallah, Abdo A. (2008): "State Building, Independence and Post-Conflict Reconstruction in Djibouti". I: Ulf Johansson Dahre (red.): *Post-Conflict Peace-Building in the Horn of Africa* (s.267-280). Lunds universitet: Media-Tryck Sociologen

Aftenposten innsikt (11.2015): "Klimaflyktninger: Den siste illusjon", s.32-39

Bereketeab, Redie (2013): "Introduction". I: Redie Bereketeab (red.): *The Horn of Africa. Intra-State and Inter-State Conflicts and Security* (s.3-25). London: Pluto Press

Bistandsaktuelt.no (6.2.2017): "– Alle varsellampene blinker i Somalia". URL: <http://www.bistandsaktuelt.no/nyheter/2017/frykter-ny-sultkatastrofe/> [Lesedato: 1.6.2017]

Borchgrevink, Axel (2004): "Afrikas horn: et lappeteppe av kriger". *Internasjonal politikk nr. 62 [4]*, s.559-578

Eide, Elisabeth (2009): "Å sortere verden". I: Eide, Elisabeth og Anne Hege Simonsen (red.): *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk* (s.13-34). Kristiansand: Pressens Faglitteraturfond (PFF)

Eide, Elisabeth og Kristin Skare Orgeret (2009): "Godhetsregimet på tur". I: Eide, Elisabeth og Anne Hege Simonsen (red.): *Dekke verden! Lærebok i utenriksjournalistikk* (s.125-136). Kristiansand: Pressens Faglitteraturfond (PFF)

Farrah, Abdulakadir Osman, Mammo Muchie og Joakim Gundel (2007): "Introduction". I: Abdulakadir Osman Farrah, Mammo Muchie og Joakim Gundel: *Somalia: Diaspora and State Reconstitution in the Horn of Africa*. London: Adonis & Abbey Publishers Ltd

FN.no (23.3.2017): "Klimaflyktninger". URL: <http://www.fn.no/Tema/Klima/Klimaflyktninger> [Lesedato: 1.6.2017]

FN.no (28.9.2016): "Internt fordrevne". URL: <http://www.fn.no/Tema/Flyktninger/Internt-fordrevne> [Lesedato: 15.5.2017]

Kirkens Nødhjelp (1996): "" Sultens horn": rikt på tradisjoner, rikt på ressurser, hvorfor står sultkatastrofene i kø på Afrikas horn?" Kristiansen, Atle (red.). Oslo: Kirkens Nødhjelp

Mengisteab, Kidane (2013): "Poverty, Inequality, State Identity and Chronic Inter-State Conflicts in the Horn of Africa". I: Redie Bereketab (red.): *The Horn of Africa. Intra-State and Inter-State Conflicts and Security* (s.26-40). London: Pluto Press

Pai, Murali (2014): "Water Issues in the Horn of Africa". URL: https://conbio.org/images/content_2014scholarships/Water_Issues_in_the_Horn_of_Africa.pdf [Lesedato: 1.6.2017]

Reliefweb.int (27.2.2017): "Food Shortages in the Greater Horn of Africa (27 Feb 2017)". URL: <http://reliefweb.int/map/south-sudan/food-shortages-greater-horn-africa-27-feb-2017> [Lesedato: 23.5.2017]

Ringdal, Kristen (2013): *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (3. utgave). Bergen: Fagbokforlaget

Sengupta, Somini (2017): "Why 20 Million People Are on Brink of Famine in a 'World of Plenty'". URL: https://www.nytimes.com/2017/02/22/world/africa/why-20-million-people-are-on-brink-of-famine-in-a-world-of-plenty.html?_r=2 [Lesedato: 19.5.2017]

Simonsen, Anne Hege (2008): "Afrika". I: Eide, Elisabeth og Anne Hege Simonsen (red.): *Verdens skapes hjemmefra. Pressedekningen av den ikke-vestlige verden* (s.49-78). Unipub AS

Simonsen, Gita (2015): "Dekningen av humanitære kriser – En historisk analyse i fem norske aviser". *Masteroppgave i journalistikk*. Oslo: Universitet i Oslo

Smith-Simonsen, Christine (2014): "Eritrea-initiativene. En forløper for Den norske modellen inne fred og forsoning". *Internasjonal politikk, årgang 72, nr. 2*, s.175-197

Sorenson, John (1991): "Mass media and discourse on famine in the Horn of Africa".

Discourse & Society, vol.2, s.223-242

Sæther, Anne Karin (2007): "*Rapporter fra bakgården – Norsk pressedekning av Latin-Amerika fra 1902-2002*". *Hovedoppgave i journalistikk*. Oslo: Universitet i Oslo, Høgskolen i Oslo

U.N. News (24.4.2017): "Starvation looms for 20 million, UN agricultural advisory group told at opening session". URL:

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=56613#.WTBoN2jyIV> [Lesedato: 1.6.2017]

Østbye, Helge, Knut Helland, Karl Knapskog, Leiv Ove Larsen og Hallvard Moe (2013):

Metodebok for mediefag (4. utgave). Bergen: Fagbokforlaget

Sekundære kilder

Agin, Sol (2013): "*Hungerns Ansikte – En studie av nyhetsrapporteringen om det svältdrabbade Afrikas horn 2011*". *Kandidatprogrammet i kommunikation och globale medier*. Karlstad: Karlstads universitet

Andersson, Dennis og Johan Järvestad (2012): "*Torka och svält på 61 minuter – En kvantitativ studie om katastrofbevakningen på Afrikas horn 2011 i Ekot och TV4 Nyheterna*". *Kandidatuppsats i journalistik*. Södertörns: Södertörns högskola

Fevik, Anders (2011): "*Verden på norsk – En analyse av kildebruken i tre norske papiravisers utenriksjournalistikk*". *Masteroppgave i journalistikk*. Oslo: Universitet i Oslo, Høgskolen i Oslo

Hågvar, Yngve Benestad (2015): *Å forstå avisa. Innføring i praktisk presseanalyse*. Bergen: Fagbokforlaget

Leger uten grenser (2016): "Verdens glemte kriser". URL: <http://legerutengrenser.no/Glemte-kriser> [Lesedato: 4.5.2017]

Artikler brukt i analysen

Aadland, Øyvind (2011): "Politiske reformer nødvendig". *Dagbladet*, 21.8.2011, del 1, s.36

Aftenposten (29.6.2011): "Verste tørke på 60 år", del 1, s.19

Aftenposten (2.11.2011): "Somalia - et nytteløst pengesluk", del 1, s.18-19

Aftenposten (13.3.2017): "I ett år har FN advart uten å bli hørt", del 1, s.4

Aftenposten (6.4.2017): "Først døde dyrene, så kom sulten", del 1, s.10

Bøås, Morten og Mohamed Husein Gaas (2011): "Krig, pirater og tørke". *Dagbladet*, 15.7.2011, del 1, s.56

Dagbladet (15.4.2017): "En dødelig forbindelse", del 1, s.2

Klassekampen (15.6.2011): "Varsler sultkatastrofe", del 1, s.18

Klassekampen (28.9.2011): "–Matspekulasjon dreper", del 1, s.18

Klassekampen (31.1.2017): "Raid mot al-Qai'ida", del 1, s.18

Klassekampen (10.4.2017): "Sør-Sudan, et ødelagt land", del 1, s.18

Ramnefjell, Geir (2017): "Scener fra et umulig ekteskap". *Dagbladet*, 26.4.2017, del 1, s.3

VG (19.7.2011): "Flykter fra sult", s.22

VG (8.9.2011): "Barna rammes grusomt", s.26

VG (24.2.2017): "Norske Hassan er Somalias nye statsminister", del 1, s.8

VG (12.4.2017): "260 000", del 1, s.11

Kandidat.nr. 152

JB2900 - Tverrfaglig fordypningsoppgave

Våren 2017

Vårt land (29.6.2011): “Afrikas horn: Verste tørke på 60 år”, s.10

Vårt land (23.11.2011): “Doblet avling”, s.10

Vårt land (15.2.2017): “Klimaforverret sultkrise”, del 1, s.10

Vårt land (8.5.2017): “Kjemper for voldtatte medsøstre”, del 1, s.14-15

2 OPPGAVE

Evt. vedlegg

Last opp filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Ingen fil er lastet opp

3 OPPGAVE

Evt. vedlegg

Last opp filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Ingen fil er lastet opp

4 OPPGAVE

Evt. vedlegg

Last opp filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Ingen fil er lastet opp
